

The Quarterly Journal of Lisān-i mubīn
(Research in Arabic language and literature)

Print ISSN: 2355-8002

Online ISSN: 2676-3516

Citation Analysis and Co-Authorship Network in Journal of Lisan-i Mubin (2010-2019)

Fatemeh Alinezhad Chamazcoti^{*1}, hosein Kiani²

¹Lecturer, Department of Scientometrics-Islamic Studies and Humanities, Regional Information Center for Science and Technology and Islamic World Science Citation Center, Shiraz, Iran

²Associate Professor of Arabic Language and Literature, Shiraz University, Shiraz, Iran

Article Info	ABSTRACT
Article type: Research Article	Scientific journals are very important channels for knowledge spread and represent the achievements of the scientific community. The present study examines the quantitative status of articles in Journal of Lisan-i Mubin with the aim of identifying citation behavior and co-authorship relationships. The present research has been done through Documentary Research with scientometric approach. All articles in Journal of Lisan-i Mubin (2010-2019) have formed the present research population. The data were extracted from Islamic World Science Citation Center (ISC) Database and analyzed using citation analysis techniques and co-authorship network. The co-authorship results' analysis show that authors in this journal are very willing to make scientific collaboration. Dual authorship is the most common collaboration model used in this journal articles. Most of the collaborations among the journal's authors are within the university and the collaborations are also from their own university. In addition, the current network does not have the desired coherence and density. In this journal, there is a positive and significant correlation between scientific communication and scientific productions variables, which shows that authors with more productions have more participation with other authors in preparing articles. Keywords: scientometrics, Citation analysis, scientific communication, co-authorship, Knowledge Map, Lisan-i Mubin
Received: 29/01/2022	
Accepted: 29/05/2022	

Cite this article: Alinezhad Chamazcoti, Fatemeh, Kiani, Hosein. (2023). *Citation Analysis and Co-Authorship Network Journal of Lisan-i Mubin* (2010-2019), Vol. 14, New Series, No.50, Winter 2023: pages:1-28.

DOI: 10.30479/LM.2022.16849.3366

© The Author(s).

Publisher: Imam Khomeini International University

***Corresponding Author:** Fatemeh Alinezhad Chamazcoti

Address: Lecture, Department of Scientometrics-Islamic Studies and Humanities, Regional in-formation Center for Science and Technology & Islamic Science Citation center

E-mail: alinezhad@isc.ac

فصلنامه علمی لسان مبین

(پژوهش زبان و ادب عربی)

شاپای چاپی : ۸۰۰۲-۲۳۵۵

شاپای الکترونیکی : ۳۵۱۶-۲۶۷۶

تحلیل استنادی و شبکه هم‌نویسندگی نشریه لسان مبین در سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹

فاطمه علی‌نژاد چمازکتی^{۱*} حسین کیانی^۲

^۱مربی، گروه علم‌سنجی علوم اسلامی و انسانی، مرکز منطقه‌ای علوم و فناوری و پایگاه استنادی علوم جهان اسلام، شیراز، ایران.

^۲دانشیار، گروه زبان و ادبیات عربی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله:	نشریات علمی نقش بسیار مهمی در گسترش دانش دارند و نمایانگر دستاوردهای جامعه علمی به شمار می‌روند. پژوهش حاضر به بررسی وضعیت کمی مقالات نشریه لسان مبین با هدف شناسایی رفتار استنادی و روابط هم‌نویسندگی می‌پردازد. پژوهش حاضر با مطالعه اسنادی با رویکرد علم‌سنجی انجام شده است. تمامی مقالات نشریه لسان مبین در سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ جامعه پژوهش حاضر را تشکیل داده است. داده‌ها از پایگاه استنادی علوم جهان اسلام استخراج شده و با فنون تحلیل استنادی و شبکه هم‌نویسندگی تحلیل شده است. نتایج مربوط به همکاری‌های علمی نویسندگان نشان می‌دهد که نویسندگان نشریه تمایل زیادی به برقراری مشارکت‌های علمی دارند. الگوی دونویسندگی مهم‌ترین الگوی همکاری در مقالات نشریه بوده است. بیشتر مشارکت‌های بین نویسندگان نشریه به صورت درون دانشگاهی و مشارکت با نویسندگان همکار از دانشگاه خود می‌باشد. همچنین شبکه حاضر از انسجام و تراکم مطلوبی برخوردار نمی‌باشد. در این نشریه بین متغیرهای ارتباطات علمی با تولیدات علمی همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد به گونه‌ای که نویسندگان دارای تولیدات بیشتر، مشارکت بیشتری با سایر نویسندگان در نوشتن مقالات دارند.
دریافت:	۱۴۰۰/۱۱/۰۹
پذیرش:	۱۴۰۱/۰۳/۰۸
کلمات کلیدی:	علم‌سنجی، تحلیل استنادی، همکاری علمی، هم‌نویسندگی، نقشه دانش، نشریه لسان مبین.

استناد: علی‌نژاد چمازکتی، فاطمه؛ کیانی، حسین. (۱۴۰۱). تحلیل استنادی و شبکه هم‌نویسندگی نشریه لسان مبین طی

سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹، سال چهاردهم، دوره جدید، شماره پنجاهم، زمستان ۱۴۰۱: ۱-۲۸.

DOI : 10.30479/LM.2022.16849.3366

حق مؤلف © نویسندگان.

ناشر: دانشگاه بین‌المللی امام خمینی^(ره)

۱. مقدمه

امروزه نشریات علمی نقش مهمی در انتقال اطلاعات علمی میان پژوهشگران و دانشمندان ایفا می‌کنند. ارزیابی نشریات نشان‌دهنده نقش آن‌ها در توسعه رشته‌ای و روند فراز و فرود موضوعات آن است (Laengle et al, 2018: 1249). رایج‌ترین روش‌های سنجش کمیت نشریات، حوزه علم‌سنجی است. در علم‌سنجی ارتباطات علمی و شیوه‌های تولید، اشاعه و بهره‌گیری از اطلاعات علمی به روش غیرمستقیم و با بررسی منابع آن‌ها ارزیابی می‌شود. یکی از شیوه‌های مهم علم‌سنجی، کتاب‌سنجی است که مطالعه استنادی یا تحلیل استنادی یکی از متداول‌ترین فنون کتاب‌سنجی به شمار می‌رود که در آن قواعد حاکم بر رابطه میان متن و سند، جستجو و مطالعه می‌شود. در این علم از روش‌های آماری و اندازه‌گیری برای تعیین معیارهای رشد و توسعه علوم و سطوح گسترش آنان، و تأثیر و تأثر آن در جوامع مختلف بشری، استفاده می‌شود (چاوشی نجف‌آبادی و شعبانی، ۱۳۸۸: ۱۵). هدف از علم‌سنجی ارزشیابی پیشرفت‌های فعالیت‌های علمی - تحقیقاتی، پیشرفت مراحل تحقیق و افزایش نتایج آن می‌باشد. بررسی کمی تولیدات علمی، سیاست‌گذاری علمی، ارتباطات علمی پژوهشگران و ترسیم نقشه دانش برخی از موضوعات این حوزه‌اند (عصاره و همکاران، ۱۳۹۲). یکی دیگر از فنون کتاب‌سنجی، بررسی الگوی رفتار علمی نویسندگان و مشارکت‌های علمی پژوهشگران است. همکاری علمی به عنوان کارکردن با دیگر محققان به منظور دستیابی به اهداف مشترک و تولید دانش معرفی می‌شود (مرادی مقدم و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۴۰). همکاری جنبه‌های مختلفی دارد که یکی از اشکال آن، هم‌نویسندگی است. ارتباط گسترده نویسندگان در تولیدات علمی منجر به ایجاد شبکه‌های پیوسته همکاری و هم‌نویسندگی می‌شود. رابطه نزدیک و مستقیمی بین تولید علم و همکاری علمی وجود دارد (رحیمی و فتاحی، ۱۳۸۶: ۲۳۵)؛ یعنی هر قدر همکاری بیشتر باشد تولید علم نیز بیشتر است. بررسی شبکه‌های هم‌نویسندگی با بهره‌گیری از شاخص‌های تحلیل شبکه‌های اجتماعی چندسالی است که مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است. هدف از تحلیل شبکه‌های اجتماعی این است که در این روش به ترسیم روابط میان موجودیت‌های اجتماعی پرداخته و روش‌ها، الگوها و ابزارهای نظام‌مند فراوانی برای شرح و تحلیل روابط موجود در شبکه‌ها ارائه می‌دهد. این شبکه‌ها به جای این‌که به مشخصات و خصوصیات هر فرد بپردازند بیشتر بیانگر روابط میان افراد می‌باشند (نوجه ناسار، ۱۳۹۷: ۳۵). با مطالعه و تحلیل روابط هم‌نویسندگی پژوهشگران در یک حوزه یا نشریه خاص می‌توان پژوهشگران برتر در آن حوزه یا نشریه را از نظر میزان تعاملات اجتماعی یا به عبارتی نفوذ اجتماعی مشخص نمود و روابط میان آن‌ها را آشکار ساخت (خاصه و سهیلی، ۱۳۹۷: ۹۴۳). در این راستا سنجش میزان انتشارات و اثربخشی تولیدات علمی و ترسیم نقشه دانش معمولاً بر اساس مدارک نمایه شده در نمایه‌های استنادی انجام می‌گیرد. بیش از یک دهه است که پایگاه استنادی علوم جهان اسلام به

عنوان نظام استنادی بین‌المللی به جامعه علمی ایران معرفی شده است و بیشتر مطالعات استنادی و علم-سنجی بر اساس اطلاعات مندرج در این پایگاه انجام می‌شود. پژوهش حاضر در صدد است تا به بررسی مقالات نشریه لسان مبین در پایگاه علوم جهان اسلام طی دوره ده ساله ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ بپردازد. در این پژوهش سعی شده تا با روش تحلیل استنادی و تحلیل شبکه، یک دهه فعالیت نشریه لسان مبین ارزیابی شود تا الگوی رفتار علمی نویسندگان و وضعیت مقالات و میزان مشارکت علمی پژوهشگران در تدوین مقالات به شیوه علمی تحلیل شود و در نهایت ارتباط علمی میان آن‌ها ترسیم گردد. استخراج الگوهای پنهان در ساختار نقشه دانش و دستاوردهای حاصل از پژوهش‌های علم‌سنجی می‌تواند به پژوهشگران علاقه‌مند، اطلاعات مفیدی ارائه نموده و به مدیران و مسئولان نشریه در راستای سیاست‌گذاری‌های علمی در این نشریه کمک نماید.

پژوهش حاضر شامل دو بخش تحلیل استنادی و تحلیل شبکه می‌باشد.

۱. در بخش تحلیل استنادی تلاش می‌شود به این پرسش‌ها پاسخ داده شود:

۱-۱. روند تالیف مقالات نشریه لسان مبین در دوره ده ساله ۱۳۹۹-۱۳۹۰ چگونه است؟

۲-۱. نویسندگان پرکار نشریه لسان مبین به لحاظ تعداد مقاله، تعداد استناد و فراوانی مشارکت چه

کسانی هستند؟

۳-۱. دانشگاه‌های فعال در تولید مقاله کدامند؟

۴-۱. الگوی هم‌تألیفی نشریه لسان مبین از لحاظ تعداد نویسندگان مقالات چگونه است؟

۵-۱. الگوی مشارکت نشریه لسان مبین از لحاظ همکاری درون سازمانی و برون سازمانی نویسندگان

مقالات چگونه است؟

۶-۱. وضعیت استنادی نشریه لسان مبین در پایگاه ISC چگونه است؟

۲. در بخش تحلیل شبکه تلاش می‌شود به این پرسش‌ها پاسخ داده شود:

۱-۲. نقشه هم‌نویسندگی شکل گرفته از مشارکت نویسندگان در نشریه لسان مبین چگونه است؟

۲-۲. نقشه هم‌نویسندگی شکل گرفته از مشارکت دانشگاه‌ها و مؤسسات همکار در نشریه لسان مبین

چگونه است؟

۱-۱. پیشینه پژوهش

در سال‌های اخیر توجه به شاخص‌های علم‌سنجی و همکاری علمی در میان نویسندگان و پژوهشگران رشد خوبی داشته است. در نتیجه، مطالعه و سنجش نشریات و ارزیابی مقاله‌های آن‌ها در سال‌های اخیر مورد توجه پژوهشگران حوزه‌های مختلف علم قرار گرفته است. پژوهش‌های مختلفی در این خصوص وجود دارد که به موضوعات دیگری غیر از شاخص‌های استنادی پرداختند. به عنوان مثال پژوهشگران

در مطالعات بسیاری ساختار، موضوع و محتوای نشریات را مورد سنجش قرار دادند. در خصوص بررسی شاخص‌های علم‌سنجی در نشریات، پژوهش‌های مختلفی صورت گرفته که با مطالعه حاضر در ارتباط است و به تحلیل استنادی نشریات حوزه زبان و ادبیات عربی پرداخته‌اند.

احمدی و همکاران (۱۳۹۲) در مقاله‌ای به بررسی کمی مقاله‌های نشریه انجمن ایرانی زبان و ادبیات عربی پرداختند. یافته‌ها نشان داد بیش از ۴۰ درصد مقالات، تنها به ۱۳ درصد از نویسندگان اختصاص دارد که نشان می‌دهد قانون لوتکا تاحدودی در این پژوهش، مورد تأیید قرار گرفته است. همکاری و روابط علمی نویسندگان در سطح پایینی قرار دارد به گونه‌ای که ۷۶ درصد مقالات به صورت انفرادی نوشته شده است. این پژوهش با رویکرد علم‌سنجی انجام شد و با پژوهش پیش رو از نظر رویکرد مشابه است، با این تفاوت که جامعه پژوهش در آن‌ها متفاوت است و پژوهش حاضر علاوه بر تحلیل استنادی به ترسیم نقشه همکاری نیز پرداخته است.

متقی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهشی مقالات نشریه لسان مبین را در دوره ۴ ساله مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد که تنها ۲۰ درصد مقالات به صورت انفرادی و ۸۰ درصد به صورت چندنویسندگی بوده است. از میان هم‌نویسندگی‌ها بیش از ۷۵ درصد مقالات به صورت هم‌دانشگاهی بوده است. پروینی و روشنفکر پرکارترین نویسندگان نشریه بودند. نویسندگان دانشگاه بین‌المللی امام خمینی و دانشگاه اصفهان بیشتر از سایر نویسندگان در این نشریه مقاله داشتند. پژوهش حاضر یک دهه فعالیت نشریه لسان مبین را مورد بررسی قرار داد تا ضمن مقایسه نتایج خود با پژوهش متقی و همکاران (۱۳۹۵)، با انتخاب بازه زمانی بیشتری از نشریه و نیز استفاده از نرم‌افزارهای تحلیل شبکه‌های اجتماعی، بتواند ارزیابی جامع‌تری داشته باشد. متقی و همکاران (۱۳۹۵) با تحلیل استنادی به سنجش کمی نشریه پرداختند درحالیکه پژوهش حاضر علاوه بر استفاده از تحلیل استنادی با ترسیم نگاشت علمی نویسندگان، این روابط را به خوبی دیدارسازی کرده است. تحلیل روابط هم‌نویسندگی موضوع جدیدی است که تا کنون در این نشریه مورد مطالعه قرار نگرفته و پژوهش حاضر به آن پرداخته است.

کهندل جهرمی و همکاران (۱۳۹۶) در مقاله‌ای به بررسی چهار نشریه نمایه شده در پایگاه استنادی علوم جهان اسلام با رویکرد علم‌سنجی پرداختند. در این پژوهش سهم نشریات در تالیف مقاله‌ها، نویسندگان فعال، سهم دانشگاه‌ها از نشر مقاله‌ها، منابع استنادی و تنوع موضوعی مورد توجه قرار گرفت. تفاوت این پژوهش با مطالعه حاضر این است که در مطالعه حاضر به اهمیت مشارکت علمی و ترسیم شبکه همکاری توجه شده است که این مقاله به آن نپرداخته است.

صیادانی و همکاران (۱۳۹۷) در مقاله‌ای به بررسی استنادی مقالات نشریه نقد ادب معاصر عربی در سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۵ پرداختند. در این پژوهش، نویسندگان، مقالات نشریه را از دو منظر موضوعی و استنادی بررسی کردند. نتایج نشان داد که در بیش از ۸۸ درصد مقالات، نویسندگان با هم مشارکت

دارند. در این میان سهم مقالات با الگوی دو نویسندگی بیش از سایر موارد است. در این نشریه بیش از ۷۰ درصد مقالات با مشارکت نویسندگان هم‌دانشگاهی تالیف شده است. این پژوهش تنها با رویکرد استنادی، رفتار پژوهشگران را مورد بررسی قرار داده است. اما این پژوهش علاوه بر تحلیل استنادی به به تحلیل شبکه هم‌نویسندگی و ترسیم نقشه دانش نیز پرداخته است.

غیبی و همکاران (۱۳۹۷) در مقاله‌ای به بررسی شاخص‌های استنادی در نشریه آفاق الحضارة پرداختند. یافته‌ها نشان داد بیش از ۶۰ درصد مقالات این نشریه به صورت چندنویسندگی بوده است. حدود ۶۴ درصد مقالات مشترک به صورت هم‌دانشگاهی می‌باشد. این مقاله در بررسی خود از تحلیل استنادی کمک گرفته است و با پژوهش حاضر از نظر رویکرد مشابه است. با این تفاوت که پژوهش حاضر علاوه بر تحلیل استنادی به ترسیم نقشه دانش به منظور نشان دادن تعاملات میان نویسندگان و دانشگاه‌ها نیز پرداخته است.

باوان‌پوری و لرستانی (۱۳۹۸) در مقاله‌ای به تحلیل مقالات نشریه زبان و ادبیات عربی دانشگاه فردوسی مشهد پرداختند. در این پژوهش نویسندگان فعال، مدرک دانشگاهی نویسندگان، سهم دانشگاه‌ها در نشر مقاله‌ها و موضوع مقاله‌ها مورد مطالعه قرار گرفته است. نتایج به دست آمده حاکی از آن است میزان روابط علمی نویسندگان در سطح پایینی قرار دارد. حدود ۴۵ درصد از مقالات نشریه به صورت تک نویسنده می‌باشد. ۸۰ درصد از مقالات چندنویسنده به صورت هم‌دانشگاهی بوده است. این مقاله با تحلیل استنادی انجام شده و با پژوهش حاضر از نظر رویکرد مشابه است. با این تفاوت که پژوهش حاضر به ترسیم شبکه علمی به منظور نشان دادن تعاملات میان نویسندگان و دانشگاه‌ها نیز پرداخته است.

میرحقی‌جو و علی‌نژاد (۱۳۹۹) در مقاله‌ای به بررسی مقالات نشریه پژوهش‌های ترجمه در زبان و ادبیات عربی طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۸ پرداختند. یافته‌های این پژوهش گویای آن است که مشارکت‌های علمی نویسندگان نشریه در سطح مطلوبی قرار دارد. نویسندگان دارای تولیدات بیشتر، مشارکت بیشتری با سایر نویسندگان در نوشتن مقالات دارند. نتایج پژوهش بر اهمیت اهتمام به مشارکت علمی بین نویسندگان و دانشگاه‌ها تاکید می‌کند. این پژوهش با تحلیل استنادی و ترسیم نقشه دانش انجام شده و با پژوهش پیش رو از نظر رویکرد مشابه است، با این تفاوت که این پژوهش‌ها دو نشریه متفاوت را مورد بررسی قرار دادند.

نادری و همکاران (۱۳۹۹) در مقاله‌ای به بررسی استنادی مقالات نشریه انجمن ایرانی زبان و ادبیات عربی پرداختند. یافته‌ها نشان داد میزان مشارکت علمی نویسندگان مقالات این نشریه در حد مطلوبی قرار دارد به گونه‌ای که ۶۴ درصد مقالات این نشریه با مشارکت علمی نویسندگان تدوین شده است. میانگین استناد به مقاله ۰/۱۳ است. و تفاوت این مقاله با مقاله حاضر در این است که در این مقاله به

شاخص‌های استنادی کمی پرداخته شده است حال آن‌که در مقاله حاضر از شاخص‌های استنادی متعددی برای تحلیل مقالات نشریه به صورت جامع استفاده شده است. علاوه بر این ترسیم نقشه دانش و تحلیل شبکه همکاری نیز یکی از مواردی است که در مقاله حاضر به آن پرداخته شده است.

۱-۱-۱. تحلیل پیشینه پژوهش

تحلیل پژوهش‌های انجام شده نشان می‌دهد پژوهش‌های متعددی در خصوص ارزیابی و تحلیل استنادی مقالات منتشر شده در نشریات حوزه زبان و ادبیات عربی صورت گرفته است که در این ۶ مقاله به روش تحلیل استنادی به ارزیابی نشریات پرداختند و تلاش کردند با استفاده از شاخص‌های علم‌سنجی اثربخشی مدارک علمی را مورد ارزیابی قرار دهند. ۲ مقاله دیگر نیز به ارزیابی نشریات با تلفیقی از روش تحلیل شبکه و تحلیل استنادی اهتمام ورزیدند تا علاوه بر سنجش تولیدات علمی به لحاظ تأثیرگذاری علمی، شبکه همکاری نویسندگان را نیز ترسیم نموده‌اند. با توجه به اهمیت نشریات در تبادل دانش، سنجش و بررسی دوره‌ای نشریات به عنوان محمل‌های تولیدات علمی، ضروری به نظر می‌رسد. لذا این پژوهش در تلاش است تا با مطالعه مقالات منتشر شده در نشریه لسان مبین به عنوان یکی از نشریات هسته در سامانه نشریات علمی پایگاه استنادی علوم جهان اسلام، به تحلیل استنادی مدارک علمی این نشریه پرداخته و ارتباط علمی نویسندگان را مورد واکاوی قرار دهد و نقشه شبکه همکاری نویسندگان و دانشگاه‌های همکار را در این نشریه ترسیم نماید. آنچه پژوهش حاضر را از پیشینه‌ها متمایز می‌سازد این است که علاوه بر اینکه رفتار استنادی نویسندگان را مورد بررسی قرار داده، با ترسیم نقشه دانش، روابط میان نویسندگان و دانشگاه‌ها را صورت ملموس‌تری تفهیم نموده است. همچنین به روند کیفی نشریه و وضعیت آن در پایگاه علوم استنادی نیز توجه داشته است.

۲. روش پژوهش

پژوهش حاضر توصیفی-تحلیلی و با رویکرد علم‌سنجی و از نوع مطالعه اسنادی است که به همراه روش کمی و تحلیل استنادی و تحلیل شبکه انجام شده است. ابزار گردآوری داده‌ها، پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC) و ابزار تحلیل داده‌ها، نرم افزارهای Excel و SPSS، و ابزار ترسیم شبکه نرم‌افزار VOSviewer و UCInet است. دسته‌بندی و تعداد مقالات در سایت نشریه با آنچه در پایگاه استنادی علوم جهان اسلام نمایه شده است تفاوت‌هایی دارد. به عنوان مثال در سال ۱۳۹۲ در پایگاه ISC تعداد ۳۸ مقاله از این نشریه نمایه شده ولی وب سایت نشریه ۲۸ مقاله در این سال وجود دارد. در سال‌های ۱۳۹۰، ۱۳۹۳ و ۱۳۹۶ نیز چنین اختلاف‌های در تعداد مقالات دیده می‌شود. از آنجا که ابزار جستجوی این پژوهش پایگاه استنادی علوم جهان اسلام است در نتیجه ملاک، داده‌های موجود در پایگاه است. ابزار جستجوی پایگاه، ابزاری استاندارد و بین‌المللی است؛ به گونه‌ای که اطلاعات موجود در این پایگاه از شاخص‌های مهم ارزیابی

نشریات محسوب می‌شود، از این رو روایی و پایایی ابزار جستجوی این پایگاه مورد تأیید است. جامعه پژوهش را مقالات منتشر شده در نشریه لسان مبین طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ تشکیل می‌دهد که در مجموع ۳۲۲ مقاله، جامعه پژوهش حاضر را تشکیل داده است. دلیل انتخاب بازه زمانی ده‌ساله این است که دوره ده‌ساله دوره مرسوم در پژوهش‌های علم‌سنجی است. همچنین به دلیل تغییر در روند انتشاراتی نشریه و به خاطر یکدستی در جامعه پژوهش، دوره‌هایی انتخاب شده که نظم انتشاراتی در شمارگان نشریه رعایت شده و نشریه به صورت منظم و فصلنامه چاپ شده است. سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۴۰۰ که تغییرات در روند انتشاراتی نشریه در آن‌ها دیده می‌شود از جامعه پژوهش کنار گذاشته شده است. ابتدا با استفاده از جست و جوی پیشرفته در پایگاه استنادی، تمامی مقالات نمایه شده این نشریه مورد بازیابی قرار گرفت. ۳۲۲ مدرک در ۴۴ شماره بازیابی شد، سپس با استفاده از گزینه تحلیل، به تفکیک نویسندگان و مؤسسات نمایه به دست آمده مشخص گردید. سپس نتایج جستجو بر اساس شاخص‌های علم‌سنجی و تحلیل استنادی مورد بررسی قرار گرفت. برای ترسیم نقشه همکاری‌های علمی نویسندگان و نیز مشارکت مؤسسات، با نرم افزار ترسیم شبکه VOSviewer داده‌های مورد نیاز به دست آمد.

۳. بحث و بررسی

۳-۱. روند تالیف مقالات نشریه لسان مبین در دوره ده ساله ۱۳۹۹-۱۳۹۰ چگونه است؟

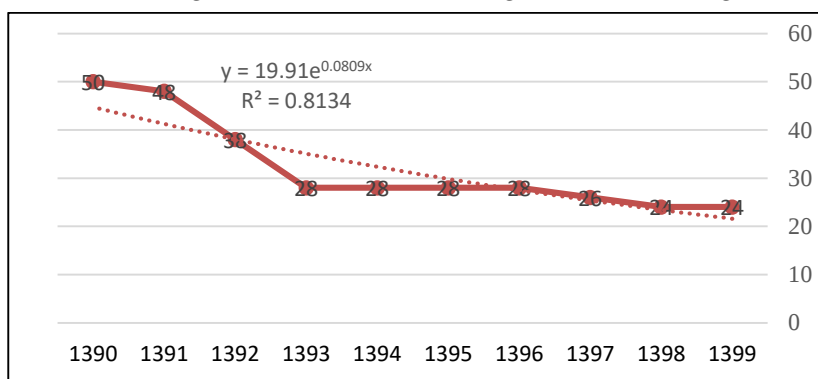
در جدول شماره ۱. توزیع فراوانی مقالات نویسندگان نشریه لسان مبین در دوره ده ساله ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ در پایگاه ISC نشان داده شده است.

جدول ۱. روند توزیع مقالات نشریه لسان مبین در سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹

سال انتشار	تعداد مقالات	درصد
۱۳۹۰	۵۰	۱۵.۵۳
۱۳۹۱	۴۸	۱۴.۹۱
۱۳۹۲	۳۸	۸.۱۱
۱۳۹۳	۲۸	۷.۸
۱۳۹۴	۲۸	۷.۸
۱۳۹۵	۲۸	۷.۸
۱۳۹۶	۲۸	۷.۸
۱۳۹۷	۲۶	۸.۰۷
۱۳۹۸	۲۴	۷.۴۵
۱۳۹۹	۲۴	۷.۴۵

بررسی داده‌ها نشان داده است در مجموع طی ده سال اخیر، ۳۲۲ مقاله در نشریه لسان مبین منتشر شده است. با توجه به جدول شماره ۱. مقالات نشریه لسان مبین در سال‌های مورد بررسی، روند نزولی

داشته است. کمترین فراوانی مقالات مربوط به سال ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ هر کدام با ۷/۴۵ درصد تالیف، و بیشترین فراوانی مربوط به سال ۱۳۹۰ با ۱۵/۵۳ درصد تالیف می‌باشد. عدد پایین مقالات در سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ به دلیل سیاست اتخاذ شده توسط دست‌اندرکاران نشریه است تا عدد مقالات منتشر شده در شمارگان نشریه به ثبات برسد. در سال ۱۳۹۸ وزارت عتف به منظور ارتقای کیفی نشریات علمی و نظارت بر عملکرد آن‌ها آیین‌نامه‌ای را تدوین و به نشریات علمی ابلاغ کرد که در بند ۷ ماده ۶ ضوابط کلی آن آمده است که هر نشریه باید در سال حداقل ۲۴ مقاله علمی و در هر شماره حداقل ۶ مقاله منتشر نماید (آیین‌نامه نشریات علمی، ۱۳۹۸: ۶). نشریه لسان مبین از سال ۱۳۹۸ این آیین‌نامه را به خوبی رعایت کرده است. در نمودار شماره ۱. فراوانی مقالات ده سال مورد بررسی در نشریه لسان مبین ترسیم شده است. به منظور بررسی و تبیین روند رشد تولیدات علمی از الگوی رگرسیون نمایی استفاده شد. در این نمودار، محور افقی سال‌های مورد بررسی و محور عمودی نشانگر فراوانی مقالات آن سال‌ها است.

نمودار شماره ۱. فراوانی مقالات نشریه لسان مبین در سال‌های ۱۳۹۰-۱۳۹۹

همانگونه که مشخص است نمودار دارای شیب قابل ملاحظه‌ای است و عدد مقالات در سال‌های مختلف تقریباً متفاوت بوده است. سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۶ بیشترین شیب نزولی را دارد. در سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ شیب کمتری ملاحظه می‌شود. بررسی روند تالیف مقالات نشان می‌دهد که در سال‌های مورد بررسی نشریه دارای رشد ۲/۸- درصدی بوده است.

۲-۳. نویسندگان پرکار نشریه لسان مبین به لحاظ تعداد مقاله، تعداد استناد و فراوانی مشارکت چه کسانی هستند؟

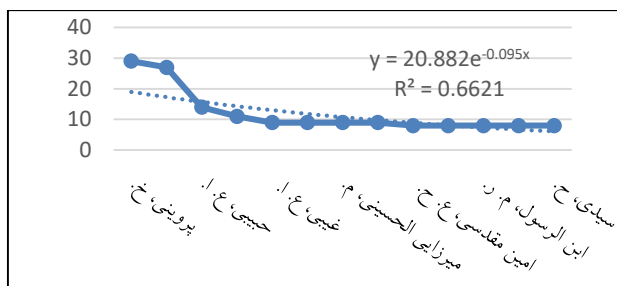
یکی از شاخص‌های علم‌سنجی که به ارزیابی عملکرد و فعالیت پژوهشگران می‌پردازد، بررسی تعداد مقالات و تعداد استناد دریافتی آن‌هاست. در جدول شماره ۲. پرتولیدترین نویسندگان نشریه لسان مبین به همراه تعداد مقالات آن‌ها آمده است. به منظور نشان دادن نویسندگان پرکار در جدول، نویسندگانی که در رتبه اول تا سوم قرار دارند در جدول آمده‌اند.

جدول شماره ۲. پرتولیدترین نویسندگان نشریه لسان مبین

رتبه	نویسنده	تعداد مقالات	درصد مشارکت
۱	خلیل پروینی	۱۱	۳.۴۲
۱	کبری روشنفکر	۱۱	۳.۴۲
۲	علی اصغر حبیبی	۹	۲.۸۰
۳	محمدرضا ابن الرسول	۵	۱.۵۵
۳	مهین حاجی زاده	۵	۱.۵۵
۳	احمد رضا حیدریان شهری	۵	۱.۵۵
۳	حجت رسولی	۵	۱.۵۵
۳	تورج زینی وند	۵	۱.۵۵
۳	حامد صدقی	۵	۱.۵۵
۳	علی باقر طاهری نیا	۵	۱.۵۵
۳	عبدالاحد غیبی	۵	۱.۵۵
۳	حسن گودرزی لمراسکی	۵	۱.۵۵
۳	یحیی معروف	۵	۱.۵۵

نویسندگانی که اسامی آن‌ها در جدول شماره ۲ آمده است، بیشترین مقالات را تالیف نموده‌اند. به عبارتی در این دوره ده ساله مورد بررسی، کمتر از ۳ درصد نویسندگان بیش از ۲۵ درصد از مقالات این نشریه را نوشته‌اند. در نشریه لسان مبین ۴۵۷ نویسنده ۳۲۲ مقاله را تولید کرده‌اند. از این تعداد ۲۵ نویسنده به تنهایی ۱۲۹ مقاله را تولید کرده‌اند. به بیان دیگر ۵/۵ درصد از نویسندگان، ۴۰ درصد مقاله‌ها را به وجود آوردند. این مسئله نشان می‌دهد قانون لوتکا در این پژوهش، مورد تأیید قرار گرفته است یعنی تعداد اندکی از نویسندگان، بخش اعظمی از تولیدات علمی را منتشر کردند. قانون لوتکا ثابت می‌کند که تعداد کمی نویسنده، در افزایش تعداد انتشارات یک حوزه یا نشریه شرکت دارند (Jayroe, 2008: 3). این نویسندگان، مهره‌های اصلی و کلیدی در تالیف مقالات این نشریه محسوب می‌شوند. در میان آن‌ها خلیل پروینی و کبری روشنفکر با تالیف ۱۱ مقاله، پرکارترین نویسندگان این نشریه به شمار می‌روند. همچنین بررسی‌ها نشان داد که تاکنون ۱۱۷ مقاله این نشریه موفق به کسب استناد در سال‌های مختلف شده است. مجموع استنادهای دریافتی مقالات نشریه لسان مبین در بازه زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ در پایگاه استنادی جهان اسلام ۱۸۳ استناد بوده است. به عبارت دیگر متوسط استناد هر مقاله این نشریه ۰.۵۷ بوده است. در خصوص پراستنادترین پژوهشگران این نشریه، بررسی‌ها نشان داد خلیل پروینی با ۵ مقاله دارای استناد و در مجموع ۸ استناد دریافتی و کبری روشنفکر با ۷ مقاله دارای استناد و در مجموع ۷ استناد دریافتی در پایگاه استنادی جهان اسلام به عنوان پراستنادترین نویسندگان این نشریه به شمار می‌روند.

در نمودار شماره ۲. نویسندگانی که بیشترین مشارکت علمی را در نوشتن مقالات با سایر نویسندگان دارند و دارای نفوذ بالایی در شبکه هم‌نویسندگی می‌باشند آمده است. به منظور بررسی و تبیین روند مقالات نویسندگان از الگوی رگرسیون نمایی استفاده شد. محور افقی، اسامی نویسندگانی و محور عمودی نشانگر فراوانی مشارکت نویسندگان در نوشتن مقالات است.

نمودار شماره ۲. نویسندگان دارای بیشترین مشارکت در نشریه لسان مبین

همان‌گونه که در نمودار شماره ۲. مشاهده می‌شود، در میان نویسندگان نشریه، پروینی، روشنفکر و حبیبی بیشترین مشارکت را دارند و گره‌ها و فرصت‌های بیشتری دارند و از نمره مرکزیت بالایی برخوردارند، این افراد دارای نفوذ بالایی در شبکه هم‌نویسندگی هستند و در تولید مقالات نقش محوری دارند و به عنوان پیونددهندگان ساختار شبکه هم‌نویسندگی به شمار می‌روند. این مسئله برای این پژوهشگران نکته مثبتی محسوب می‌شود چرا که آن‌ها توانستند در حوزه تخصصی خود شبکه‌های علمی به وجود بیاورند و ارتباطات علمی گسترده‌ای برقرار کنند.

۳-۳. دانشگاه‌های فعال در تولید مقاله کدامند؟

اسامی ده دانشگاه برتر به لحاظ تولید مقاله، در جدول شماره ۲. آمده است.

دانشگاه	تعداد مدارک	درصد
دانشگاه بین المللی امام خمینی	۳۰	۹.۳۲
دانشگاه تهران	۲۶	۸.۰۷
دانشگاه اصفهان	۲۳	۷.۱۴
دانشگاه رازی	۲۲	۶.۸۳
دانشگاه تربیت مدرس	۱۷	۵.۲۸
دانشگاه فردوسی مشهد	۱۷	۵.۲۸
دانشگاه شهید مدنی آذربایجان	۱۶	۴.۹۷
دانشگاه زابل	۱۵	۴.۶۶
دانشگاه خوارزمی	۱۴	۴.۳۵
دانشگاه بوعلی سینا	۱۳	۴.۰۴
دانشگاه علامه طباطبائی	۱۳	۴.۰۴
دانشگاه کاشان	۱۲	۳.۷۳

بررسی‌ها نشان داده است که ۴۶ دانشگاه با ۳۵۳ بار مشارکت، به صورت کلی در انتشار ۳۲۲ مقاله نشریه لسان مبین در بازه زمانی مورد نظر سهم بوده‌اند. در این میان، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی با مشارکت در تولید ۳۰ مقاله، دانشگاه تهران با مشارکت در تولید ۲۶ مقاله و دانشگاه اصفهان با مشارکت در تولید ۲۳ مقاله به ترتیب در رتبه‌های اول تا سوم دانشگاه‌های فعال در تولید مقالات این نشریه قرار دارند. شایان ذکر است که در میان دانشگاه‌های ایران رشته زبان و ادبیات عربی در ۴۳ دانشگاه وجود دارد. در خصوص واحدهای دانشگاه آزاد و مراکز دانشگاه پیام نور باید اذعان داشت که واحدهای مختلف دانشگاه آزاد به صورت تجمیع شده و یک دانشگاه، و مراکز متعدد دانشگاه پیام نور نیز تجمیع شد و یک دانشگاه در نظر گرفته شد. با توجه به داده‌ها پژوهشگران تمامی دانشگاه‌هایی که رشته زبان و ادبیات عربی در آن‌ها وجود دارند دارای حداقل یک مقاله در این نشریه هستند. علاوه بر آن پژوهشگران برخی رشته‌های دیگر که به نحوی با زبان و ادبیات عربی مرتبط می‌باشند نیز در این نشریه صاحب مقاله می‌باشند. مقایسه بین یافته‌های پژوهش در این بخش با یافته‌های متقی و همکاران (۱۳۹۵) نشان می‌دهد که پنج دانشگاه بین‌المللی امام خمینی، تهران، اصفهان، رازی و تربیت مدرس در هر دو پژوهش جزء پنج دانشگاه فعال و پرتولید در تألیف مقالات این نشریه هستند و این مسئله نشان می‌دهد نویسندگان این دانشگاه‌ها تمایل زیادی به چاپ مقاله در این نشریه دارند. چرا که با وجود گذشت ۵ سال از پژوهش متقی و همکاران (۱۳۹۵)، در روند نتایج این بخش از پژوهش تغییری دیده نمی‌شود. تفاوتی که در بخش دانشگاه‌ها فعال این دو پژوهش در بازه‌های زمانی متفاوت دیده می‌شود این است که در پژوهش متقی و همکاران (۱۳۹۵) ۳۷ دانشگاه در تألیف مقالات نشریه لسان مبین با هم مشارکت داشتند و در پژوهش حاضر نویسندگانی از ۱۰ دانشگاه دیگر نیز به نویسندگان این نشریه اضافه شده‌اند. یکی از شاخص‌های سنجش نشریات این است که مقالات از پراکندگی جغرافیایی برخوردار باشد و درصد مشارکت اعضای هیئت تحریریه نشریه در چاپ مقاله عدد قابل توجهی نباشد. این موضوع مسئله مهمی است که متولیان نشریات باید به آن اهتمام ورزند. در این نشریه درصد سهم ناشر از مقالات نشان می‌دهد که در بازه زمانی مورد بررسی سهم نویسندگان وابسته به ناشر کمتر از ۱۰ درصد می‌باشد. در بند ۴ ماده ۴ آیین نامه تعیین اعتبار نشریات علمی کشور آمده است که حداقل ۵۰ درصد مقالات هر شماره باید از نویسندگان خارج از نهاد صاحب امتیاز نشریه باشد. مفاد این بند از قانون توسط نشریه لسان مبین رعایت شده است. همچنین بر اساس سایت رتبه‌بندی پایگاه استنادی علوم جهان اسلام دانشگاه‌های اصفهان، تربیت مدرس، تهران و فردوسی مشهد در میان دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی ایران در جایگاه اول قرار دارند (رتبه‌بندی دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی ایران، ۱۴۰۰) که در این نشریه نیز بیشترین مقالات را به خود اختصاص دادند و این جزو نقاط مثبت این نشریه به شمار می‌رود.

۳-۴. الگوی هم‌تألیفی نشریه لسان مبین از لحاظ تعداد نویسندگان مقالات چگونه است؟

بررسی داده‌ها نشان داد که تعداد ۴۵۷ نویسنده در انتشار مقالات مورد بررسی نشریه نقش داشتند. به عبارت دیگر به طور میانگین ۱/۵ نفر در هر مقاله سهیم بوده‌اند. این عدد بیانگر علاقه نویسندگان نشریه به مشارکت گروهی است. بیشترین مشارکت نویسندگان در سال ۱۳۹۸ با میانگین حدود ۲/۵ نفر در هر مقاله بوده که نشان دهنده افزایش تمایل به مشارکت و کار گروهی در میان نویسندگان در این سال است. با نگاهی به جدول شماره ۳ می‌توان دریافت که الگوی مشارکت نویسندگان در سال‌های ۱۳۹۰-۱۳۹۹، بیانگر این است که مقالات، بیشتر با همکاری دو نویسنده انجام شده است. یعنی حدود ۵۴ درصد از مقالات نشریه لسان مبین طی بازه مورد با همکاری دو نویسنده تألیف شده است. علاوه بر این بیش از ۲۲ درصد مقالات سه نویسنده بوده و مقالات با همکاری چهار نویسنده، حدود ۶ درصد از کل مقالات را به خود اختصاص داده‌است. به عبارت دیگر می‌توان گفت بیش از ۸۰ درصد از مقالات نشریه لسان مبین در سال‌های مورد بررسی به صورت چندنویسندگی بوده است. همچنین آمار نشان دهنده میزان بالای همکاری علمی نویسندگان در تولید مقالات نشریه است و این موضوع از جنبه‌های مثبت نشریه به شمار می‌رود.

امروزه همکاری‌های علمی و پژوهشی به سرعت در حال گسترش است و پژوهشگران تمایل دارند تولیدات علمی خود را با مشارکت دیگر پژوهشگران انجام دهند. همکاری‌های علمی می‌تواند برای پژوهشگران و دانشگاه‌ها مزایایی به همراه داشته باشد و باعث افزایش کیفیت بروندهای پژوهشی آن‌ها گردند (عرفان‌منش، ۱۳۹۶: ۴۲). چرا که این دسته از پژوهش‌ها، با اشتراک دانش و مهارت و دیدگاه‌های متعدد همراه می‌گردد و سبب تبادلات اثربخش و نیز آثار علمی بیشتر و با کیفیت‌تری می‌شود. علاوه بر این پیچیدگی علوم و افزایش حوزه‌های تخصصی و بین‌رشته‌ای، بالا رفتن هزینه‌های پژوهش در کنار محدودیت امکانات و منابع از جمله عواملی هستند که ضرورت هم‌نویسندگی را بیش از پیش افزایش داده است (Luukkonen & Sivertsen, 1992: 103). در نتیجه تولیدات هم‌نویسندگی هم به لحاظ علمی و هم به لحاظ اقتصادی به صرفه است.

جدول ۳. الگوی مشارکت نویسندگان در تألیف مقالات به تفکیک سال

سال	تک نویسنده	دو نویسنده	سه نویسنده	چهار نویسنده
۱۳۹۰	۱۴	۲۸	۵	۳
۱۳۹۱	۱۰	۲۳	۹	۶
۱۳۹۲	۳	۲۶	۸	۱
۱۳۹۳	۷	۱۵	۶	۰
۱۳۹۴	۳	۱۳	۱۲	۰
۱۳۹۵	۲	۱۸	۶	۲
۱۳۹۶	۶	۱۶	۵	۱

۱۳۹۷	۵	۱۳	۶	۲
۱۳۹۸	۲	۱۱	۸	۳
۱۳۹۹	۴	۱۱	۷	۲
درصد	۱۷.۳۹	۵۴.۰۴	۲۲.۳۶	۶.۲۱

۳-۵. الگوی مشارکت نشریه لسان مبین از لحاظ همکاری درون سازمانی و برون سازمانی نویسندگان مقالات چگونه است؟

در جدول شماره ۴، همکاری علمی نویسندگان آمده است. یافته‌ها نشان می‌دهد که بیشترین همکاری علمی بین نویسندگان از یک دانشگاه بوده است. نتایج پژوهش بیانگر آن است که نویسندگان این نشریه بیشتر مایلند با پژوهشگرانی از دانشگاه خود مشارکت داشته باشند. از این رو درصد همکاری گروهی نویسندگان برون دانشگاهی در این نشریه چندان مطلوب نیست. به صورت کلی ۸۳/۲۶ درصد مقالات مشترک توسط نویسندگان یک دانشگاه و ۱۶/۷۴ درصد مقالات توسط نویسندگانی از دانشگاه‌های مختلف تالیف شده است.

جدول شماره ۴. توزیع فراوانی مشارکت نویسندگان درون سازمانی و برون سازمانی در تالیف مقالات گروهی

سال	درون سازمانی	برون سازمانی
۱۳۹۰	۲۲	۵
۱۳۹۱	۲۲	۹
۱۳۹۲	۲۵	۵
۱۳۹۳	۱۵	۶
۱۳۹۴	۲۳	۱
۱۳۹۵	۲۱	۵
۱۳۹۶	۱۹	۲
۱۳۹۷	۱۶	۱
۱۳۹۸	۲۰	۲
۱۳۹۹	۱۶	۴
درصد	۸۳.۲۶	۱۶.۷۴

اهمیت همکاری علمی موجب شده که پژوهشگران بسیاری به بررسی عوامل مؤثر بر این همکاری‌ها بپردازند. از جمله عواملی که نظر پژوهشگران را به خود جلب کرده است عامل نزدیکی جغرافیایی میان پژوهشگران است. اهمیت نزدیکی جغرافیایی در همکاری‌های علمی در این واقعیت نهفته است که فاصله جغرافیایی کم، تعاملات چهره به چهره را آسان می‌کند و از این رو انتقال دانش را تسریع می‌بخشد (Knoben & Oerlemans, 2006: 74). بر این اساس میان فاصله جغرافیایی و تولیدات علمی ارتباط

معکوسی برقرار است، بدین معنی که هرچه فاصله جغرافیایی میان پژوهشگران بیشتر می‌شود، میزان تولیدات علمی و مشارکت میان آن‌ها کمتر می‌شود (عصاره و همکاران، ۱۳۹۵: ۵۵) که این قانون در مقالات این نشریه و همکاری علمی میان نویسندگان آن نیز دیده می‌شود که با وجود افزایش تکنولوژی-های جدید مشارکت‌های برون سازمانی هنوز هم نتوانستند نسبت به مشارکت‌های درون سازمانی پیشی بگیرد.

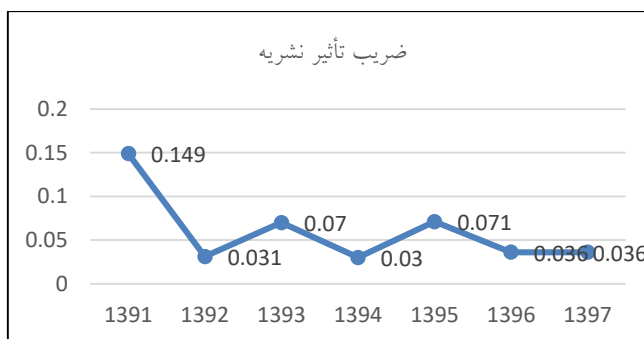
۳-۶. وضعیت استنادی نشریه لسان مبین در پایگاه ISC چگونه است؟

بررسی استنادی نشریه لسان مبین در پایگاه استنادی علوم جهان اسلام نشان می‌دهد که در دهه مورد بررسی نشریه روند نزولی داشته و از چارک اول در سال ۱۳۹۱ به چارک‌های دوم و سوم در سال‌های دیگر و در نهایت به چارک چهارم در سال ۱۳۹۹ رسیده است. شاخص ضریب تأثیر نشریه در حد مطلوبی نیست، ولی عدد خوداستنادی نشریه در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ نشان می‌دهد که در این دو سال خوداستنادی برای نشریه ثبت نشده است و این بیانگر آن است که استادهایی که به نشریه شده از سوی دیگر نشریات صورت گرفته است و این موضوع نقطه قوت نشریه محسوب می‌شود زیرا نشان می‌دهد مقالات این نشریه مورد نظر سایر پژوهشگران بوده است و در جامعه علمی مورد قبول و استناد قرار گرفته است و اینگونه نبوده که مقالات نشریه فقط توسط نویسندگان نشریه مورد استفاده و استناد قرار گرفته باشد. (ر.ک: نوروزی چاکلی و جعفری، ۱۳۹۳: ۵۷) در جدول شماره ۶ شاخص‌های علم‌سنجی به دست آمده از پایگاه ISC آمده است. لازم به ذکر است که شاخص‌هایی مانند ضریب تأثیر، مربوط به استادهای دو سال گذشته است، تاکنون آخرین ضریب تأثیر ثبت شده در پایگاه ISC مربوط به سال ۱۳۹۷ می‌باشد و ضریب تأثیر ۱۳۹۸ هنوز در سایت قرار نگرفته است. همچنین شایان ذکر است محاسبه درصد خوداستنادی نشریات از سال ۱۳۹۶ به شاخص‌های پایگاه اضافه شده است و علامت «N/A» که در سال‌های قبل در جدول زیر در ردیف خوداستنادی آمده به معنای عدم محاسبه این عدد در آن سال‌ها است.

جدول شماره ۶. وضعیت نشریه لسان مبین به لحاظ شاخص‌های علم‌سنجی پایگاه ISC

سال	ضرب تأثیر	درصد خوداستنادی	چارک	موضوع سطح کلان	میانگین ضرب تأثیر در موضوع سطح کلان	موضوع سطح میان	میانگین ضرب تأثیر در موضوع سطح میانی
۱۳۹۷	۰.۰۳۶	۰	Q4	هنر و علوم انسانی	۰.۱۱۵	علوم انسانی	۰.۱۱۳
۱۳۹۶	۰.۰۳۶	۰	Q4	هنر و علوم انسانی	۰.۱۱۵	علوم انسانی	۰.۱۱۴
۱۳۹۵	۰.۰۷۱	N/A	Q3	علوم انسانی	۰.۱۴۲	ادبیات و زبان‌ها	۰.۱۲۸
۱۳۹۴	۰.۰۳۰	N/A	Q4	علوم انسانی	۰.۱۱۷	ادبیات و زبان‌ها	۰.۰۸۰
۱۳۹۳	۰.۰۷۰	N/A	Q3	علوم انسانی	۰.۱۴۸	ادبیات و زبان‌ها	۰.۱۱۵
۱۳۹۲	۰.۰۳۱	N/A	Q4	علوم انسانی	۰.۱۴۳	ادبیات و زبان‌ها	۰.۱۲۶
۱۳۹۱	۰.۱۴۹	N/A	Q1	علوم انسانی	۰.۱۲۹	ادبیات و زبان‌ها	۰.۱۱۴

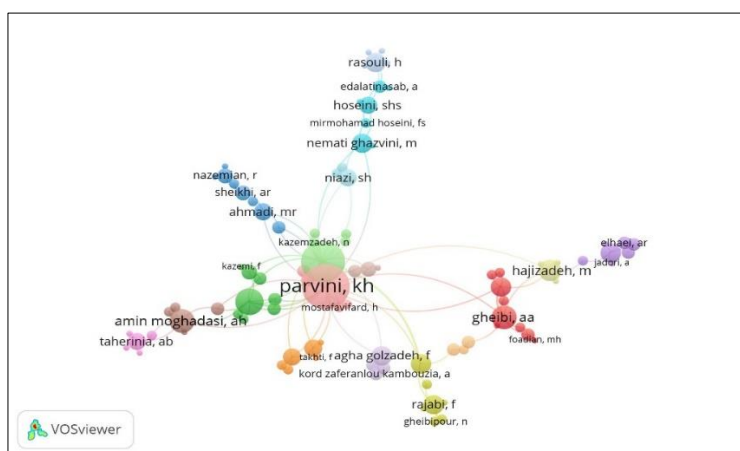
در ادامه به منظور رؤیت‌پذیری و درک ملموس‌تر از وضعیت استنادگیری نشریه در پایگاه ISC، در نمودار شماره ۳ وضعیت ضرب تأثیر نشریه در این پایگاه در سال‌های مورد بررسی ارائه شده است.

نمودار شماره ۳. وضعیت ضرب تأثیر نشریه لسان مبین در پایگاه ISC

۷-۳. نقشه هم‌نویسندگی شکل گرفته از مشارکت نویسندگان در نشریه لسان مبین چگونه است؟

شبکه هم‌نویسندگی در مقالات منتشر شده در نشریه لسان مبین مورد بررسی و ترسیم قرار گرفت که در تصویر شماره ۱. نشان داده شده است. ۱۷ خوشه همکاری در این شبکه هم‌نویسندگی شکل گرفته است. همچنین این شبکه از ۹۴ گره تشکیل شده که هر یک از گره‌ها بیانگر یک نویسنده است. همچنین ساین گره‌ها، نشان دهنده تعداد مقالاتی است که هر نویسنده با سایر نویسندگان دارد؛ پیوندهای موجود میان دو گره نمایانگر هم‌تالیفی آن دو نویسنده با یکدیگر است. در این شبکه پروینی و روشنفکر بیشترین هم‌نویسندگی را با دیگر نویسندگان دارند. همچنین ضخامت خطوط بین نویسندگان نشان دهنده همکاری و هم‌نویسندگی بیشتر است که با توجه به نقشه هم‌نویسندگی به دست آمده در این نشریه، بیشترین میزان هم‌نویسندگی بین پروینی و روشنفکر است.

تصویر شماره ۱. شبکه هم‌تالیفی نویسندگان نشریه لسان مبین

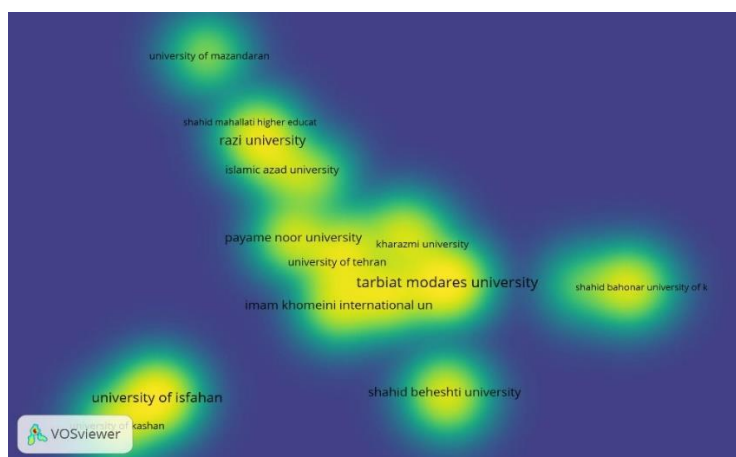
۶۶ درصد از نویسندگان نشریه در این شبکه حضور دارند و با هم تعامل و همکاری دارند. نویسندگانی که با سایر نویسندگان بیشترین تعامل دارند رئوس شبکه به شمار می‌روند. پروینی، روشنفکر و حبیبی رئوس این شبکه به شمار می‌روند، که می‌توان از آن‌ها به عنوان تاثیرگذارترین افراد خوشه‌ها نام برد که نقش مهمی در شکل‌گیری و انسجام خوشه‌ها دارند. بزرگترین خوشه این شبکه، ۹ نویسنده دارد که بیشترین تعداد مقالات هم‌تالیفی را دارند. نویسندگان در یک شبکه بزرگ با سایر نویسندگان مشارکت علمی دارند. غیبی و باوان‌پور نویسندگانی هستند که در بزرگترین خوشه این شبکه، بیشترین مقالات هم‌تالیفی را دارند.

علاوه بر ترسیم شبکه همکاری نویسندگان، بررسی انسجام شبکه و ضریب خوشه‌بندی نیز دارای اهمیت می‌باشد. شاخص تراکم یا چگالی یکی از شاخص‌های مناسب برای بررسی میزان انسجام شبکه است. شاخص چگالی نسبت تعداد پیوندهای موجود به تعداد پیوندهای ممکن در شبکه چگالی است.

شاخص چگالی نشان می‌دهد که گره‌های شبکه تا چه حد به یکدیگر متصل هستند (زندیان و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۰۱). چگالی شبکه مورد بررسی برابر با $0/456$ به دست آمده که نشان می‌دهد شبکه حاضر از انسجام کمی برخوردار است. به بیان دیگر $4/56$ درصد از کل روابط ممکن، در شبکه مذکور به وجود آمده است. همچنین ضریب خوشه‌بندی به تمایل و گرایش افراد موجود در شبکه به تشکیل خوشه‌های مختلف از طریق هم‌تالیفی دلالت دارد (همان). در این شبکه، شاخص ضریب خوشه‌بندی معادل $0/898$ است که نشان می‌دهد افراد تشکیل دهنده شبکه تمایل نسبتاً زیادی به تشکیل خوشه‌های مختلف دارند و روابط میان آن‌ها به صورت تصادفی شکل نگرفته است. به بیان دیگر اگر دو نویسنده به طور جداگانه با نویسنده سومی مقاله مشترکی نوشته باشند، به احتمال ۸۹ درصد دو نویسنده اول در آینده نیز با یکدیگر هم‌نویسندگی خواهند داشت.

۳-۸. نقشه هم‌نویسندگی شکل گرفته از مشارکت دانشگاه‌های همکار در نشریه لسان مبین چگونه است؟

در پژوهش حاضر نقشه چگالی شبکه هم‌نویسندگی دانشگاه‌ها همکار در نشریه لسان مبین نیز ترسیم شده و در تصویر شماره ۲. آمده است. دانشگاه‌هایی که با هم همکاری علمی بیشتری دارند در فاصله نزدیک‌تر و آن‌هایی که همکاری کمتری دارند در فاصله دورتری قرار دارند.

تصویر شماره ۲. نقشه چگالی شبکه هم‌نویسندگی دانشگاه‌ها در نشریه لسان مبین

تصویر شماره ۲. نشان می‌دهد نویسندگان ۳۰ دانشگاه در نگارش مقالات نشریه لسان مبین با یکدیگر همکاری دارند و ۴۳ پیوند با یکدیگر برقرار نمودند. تحلیل خوشه‌ای شبکه هم‌تالیفی دانشگاه‌های همکار نشان می‌دهد که این شبکه از ۷ خوشه شکل گرفته است. دانشگاه‌های تربیت مدرس، رازی و اصفهان در مرکز نقشه چگالی قرار دارند و از جایگاه و اهمیت ویژه‌ای برخوردارند چراکه نویسندگان آن‌ها بیشترین پیوند را با سایر دانشگاه‌ها دارند. چگالی شبکه برابر با $0/313$ است که بر اساس تعداد مقالات

آن دانشگاه، تعداد گره‌ها و اهمیت دانشگاه‌های مجاور تعیین می‌شود. چگالی شبکه حاضر نشان می‌دهد این شبکه از انسجام کافی برخوردار نیست. به عبارت دیگر ۳/۱۳ درصد از کل روابط ممکن، در شبکه مذکور به وجود آمده است.

نتیجه

نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که بین متغیرهای ارتباطات علمی با تولیدات علمی در نشریه لسان مبین رابطه مثبت و معناداری وجود دارد بدین صورت که نویسندگان پرتولید، مایلند مقالات خود را با مشارکت نویسندگان بیشتری تالیف کنند. این مسئله با نتایج پژوهش علی‌نژاد و میرحق‌جو (۱۳۹۹) همخوانی دارد. قانون لوتکا در این نشریه مورد تأیید است چرا که تعداد اندکی از نویسندگان، بخش اعظمی از مقالات را منتشر کردند. این مطلب با یافته‌های احمدی و همکاران (۱۳۹۲) همسو است. بیش از ۸۰ درصد از مقالات نشریه لسان مبین در سال‌های مورد بررسی به صورت چندنویسندگی بوده است که از میزان بالای همکاری علمی نویسندگان در تولید مقالات نشریه حکایت می‌کند و با یافته‌های متقی و همکاران (۱۳۹۵)، صیادانی و همکاران (۱۳۹۷)، غیبی و همکاران (۱۳۹۷)، میرحق‌جو و علی‌نژاد (۱۳۹۹) و نیز نادری و همکاران (۱۳۹۹) مطابقت دارد و با یافته‌های باوان‌پوری و لرستانی (۱۳۹۸) و احمدی و همکاران (۱۳۹۲) مغایرت دارد. در طی یک دهه فعالیت نشریه، خلیل پروینی و کبری روشنفکر پرکارترین نویسندگان این دوره به شمار می‌روند که این مطلب با یافته‌های متقی و همکاران (۱۳۹۵) مطابقت دارد. در خصوص پراستنادترین نویسندگان این نشریه، بررسی‌ها نشان داد خلیل پروینی با ۸ استناد دریافتی و کبری روشنفکر با ۷ استناد دریافتی در پایگاه استنادی جهان اسلام به عنوان پراستنادترین نویسندگان این نشریه در بازه زمانی مورد بررسی به شمار می‌روند. در میان نویسندگان نشریه، پروینی، روشنفکر و حبیبی از نفوذ بالایی در شبکه هم‌نویسندگی نشریه برخوردارند و بیشترین مشارکت را با سایر نویسندگان نشریه دارند. از میان دانشگاه‌های فعال، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی با مشارکت در تولید ۳۰ مقاله به عنوان فعال‌ترین دانشگاه در تولید مقالات این نشریه شناخته شده است و با نتایج متقی و همکاران (۱۳۹۵) مطابقت دارد. نتایج پژوهش بیانگر آن است که نویسندگان این نشریه بیشتر مایلند با پژوهشگرانی از دانشگاه خود مشارکت داشته باشند. از این رو درصد همکاری گروهی نویسندگان برون دانشگاهی در این نشریه چندان مطلوب نیست. این نتایج با نتایج متقی و همکاران (۱۳۹۵)، صیادانی و همکاران (۱۳۹۷)، باوان‌پوری و لرستانی (۱۳۹۸) و غیبی و همکاران (۱۳۹۷) همخوانی دارد. با توجه به نقشه هم‌نویسندگی به دست آمده در این نشریه، بیشترین میزان هم‌نویسندگی بین پروینی و روشنفکر است. همچنین پروینی، روشنفکر و حبیبی رئوس این شبکه به شمار می‌روند، که می‌توان از آن‌ها به عنوان تاثیرگذارترین افراد خوشه‌ها نام برد که نقش مهمی در شکل‌گیری و انسجام خوشه‌ها دارند. سهم نویسندگان زن و مرد نتایج نشان داد که نویسندگان

مرد بیشترین مشارکت را در تولید مقاله این نشریه داشتند به گونه‌ای که ۶۳/۴۱ درصد مقالات توسط نویسندگان مرد و ۳۶/۵۹ درصد آن توسط نویسندگان زن تالیف شده است. حال آن‌که یکی از پرکارترین، اثرگذارترین و نیز پراستنادترین نویسندگان این نشریه، زن بوده است. شاخص ضریب خوشه‌بندی در شبکه این نشریه معادل ۰/۸۹۸ است که نشان می‌دهد افراد تشکیل دهنده شبکه تمایل نسبتاً زیادی به تشکیل خوشه‌های مختلف دارند و روابط میان آن‌ها به صورت تصادفی شکل نگرفته است. نویسندگان ۳۰ دانشگاه در نگارش مقالات نشریه لسان مبین با یکدیگر همکاری داشتند و ۴۳ پیوند با یکدیگر برقرار نمودند. تحلیل خوشه‌ای شبکه هم‌تالیفی دانشگاه‌های همکار نشان می‌دهد که دانشگاه‌های تربیت مدرس، رازی و اصفهان در مرکز نقشه چگالی قرار دارند و از جایگاه و اهمیت ویژه‌ای برخوردارند چراکه نویسندگان آن‌ها بیشترین پیوند را با سایر دانشگاه‌ها دارند. چگالی شبکه برابر با ۰/۳۱۳ است که نشان می‌دهد این شبکه از انسجام کافی برخوردار نیست و روابط قوی بین دانشگاه‌های مختلف صورت نگرفته است.

در جمع‌بندی نتایج حاصل و بررسی وضعیت مقالات نشریه لسان مبین باید خاطر نشان ساخت که افزایش مقالات شرط کافی برای رسیدن به جایگاه علمی مطلوب نیست، از آن جا که میزان استنادهای دریافتی مقالات نشان از کیفیت و پذیرش مقاله از سوی جامعه علمی است لذا مدارک علمی این نشریه نیازمند افزایش توجه در این زمینه می‌باشند و برای بدست آوردن جایگاه بهتر و بالاتر به لحاظ کمی و کیفی به نسبت سایر نشریات حوزه زبان و ادبیات عربی، باید تلاش بیشتری صورت گیرد. شناسایی مقالات نویسندگان پراستناد نشریه، سنجش این مقاله به لحاظ موضوعی، ساختاری و استنادی، شناسایی نشریات برتر در حوزه زبان و ادبیات عربی، ارزیابی نقاط قوت آن نشریات، مقایسه وضعیت نشریه خود با آن نشریات، شناسایی نقاط ضعف نشریه خود و تلاش در جهت بهبود وضعیت آن می‌تواند راه را برای رسیدن به وضعیت مطلوب نشریه در جامعه علمی هموار سازد. بر این اساس در پژوهش حاضر مقالات این نشریه در دوره ده ساله مورد مطالعه قرار گرفتند و نقاط قوت و ضعف آن معرفی شد، همچنین نویسندگانی که دارای بیشترین استناد بودند شناسایی و معرفی گردیدند؛ تا بدین طریق مسئولان نشریه با برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری، خلأها و شکاف‌های موجود را شناسایی و بتوانند نشریه را در جامعه علمی بیش از پیش مطرح نمایند. چرا که این امر سبب رؤیت‌پذیری بیشتر نشریه می‌شود و استناددهی به این نشریه افزایش می‌یابد در نهایت موجب بالا رفتن ضریب تأثیر نشریه می‌شود. در نهایت به صورت کلی نقاط قوت و ضعف نشریه اینگونه معرفی می‌شود که:

-نشریه لسان مبین جزء نشریات هسته و مطرح پایگاه استنادی علوم جهان اسلام است.

-خوداستنادی ندارد و این یکی از مهمترین نقاط قوت نشریه محسوب می‌شود.

-وضعیت همکاری علمی نویسندگان در حد مطلوب قرار دارد.

-نویسندگان مقالات نشریه از دانشگاه‌های مطرح و درجات بالا در رتبه‌بندی هستند.
-انتظار می‌رود در سال‌های آتی با توجه به افزایش تکنولوژی‌های جدید مشارکت برون سازمانی بین نویسندگان نشریه افزایش یابد.
-در سال‌های آتی این انتظار است که پراکندگی جغرافیایی نویسندگان هم‌راستا با تعداد مقالات آن‌ها در نشریه باشد.
-در سال‌های پایانی نشریه تنوع بیشتری در نویسندگان مقاله‌ها دیده می‌شود و قانون میزان حضور نویسندگان داخل سازمان، به خوبی رعایت شده است.

پیشنهادهای

-نویسندگان نشریه به همکاری‌های علمی خود به ویژه به در حیطه برون دانشگاهی و مشارکت با پژوهشگران سایر دانشگاه‌ها ادامه دهند؛ زیرا این مشارکت سبب تبادلات اثربخش ایده در آثار علمی می‌شود و در نهایت موجب می‌شود آثار علمی بیشتر و البته با کیفیت‌تری تألیف نمایند و نتایج آن می‌تواند به دریافت استنادهای بیشتر و شکل‌گیری شبکه همکاری منسجم‌تری منجر شود. همچنین متولیان امر و مسئولین پژوهشی کشور می‌بایست تدابیر منطقی اتخاذ نمایند تا نویسندگان به انجام کارهای پژوهشی گروهی تشویق شوند.
-برای اینکه ضریب تأثیر نشریه در سطح قابل قبولی رشد یابد، می‌بایست ارتقاء سطح کیفی مقالات از سوی مسئولین نشریه بیش از پیش مورد توجه قرار گیرد تا استناد به مقاله‌های این نشریه، مورد توجه قرار گیرد. همچنین نویسندگان به تألیف گروهی اهتمام ورزند و نیز همکاری‌های گروهی در سطح دانشگاه‌های کشور در تولید مقاله‌ها صورت گیرد.
-با توجه به پراکندگی موضوعی مقاله‌های چاپ شده در نشریه و اقبال پژوهشگران به مطالعات و همکاری‌های بینارشته‌ای، پیشنهاد می‌شود این موضوع در دستور کار هیئت تحریریه قرار داده شود و سیاست‌گذاری‌های لازم انجام شود؛ چرا که تشویق نویسندگان به مطالعات بینارشته‌ای می‌تواند در اتصال شبکه‌های مشارکت موضوعی سودمند باشد.
-از آنجا که همکاری‌های علمی یکی از شاخص‌های مهم ارزیابی تولیدات علمی به حساب می‌آید، پیشنهاد می‌گردد به منظور ارتقای سطح علمی نشریه، راهکارهایی برای بالا بردن همکاری بین نویسندگان خارجی ارائه گردد. به نظر می‌رسد دوزبانه بودن نشریه مانعی برای دستیابی به این هدف است؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود سایت نشریه به گونه‌ای طراحی شود که چکیده عربی مقاله‌های فارسی برای بازدید کنندگان قابل رؤیت باشد. پیشنهاد دیگر این که نشریه به استادان زبان فارسی کشورهای عربی به ویژه مصر معرفی شود تا پژوهش‌های خود را به نشریه ارسال کنند.

- با توجه به نتایج به دست آمده نویسندگان دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) قزوین تمایل به انتشار پژوهش‌های خود در نشریه دارند. شاید اهمیت چاپ یافته‌های هر مؤسسه در همان مؤسسه و توجه خاص هیئت ممیزه به نشریه و نیز احساس مسئولیت استادان و دانشجویان نسبت به پیشرفت نشریه و در دسترس بودن نشریه جهت پیگیری و سرعت گرفتن نتیجه داوری و... علت این امر باشد. این مسئله در بلند مدت بسامد نویسندگان دانشگاه را در مقایسه با سایر مؤسسات برون سازمانی افزایش خواهد داد و این امر سبب افزایش خود استنادی می‌گردد. پیشنهاد می‌گردد ضمن رعایت استانداردهای وزارت علوم تحقیقات و فناوری در خصوص انتشار تعداد مقاله‌های درون سازمانی، سیاست‌هایی را تدوین نمایند تا اعتبار تخصصی و حرفه‌ای نشریه رشد یابد. لازم به ذکر است که در سال‌های پایانی بازه پژوهشی نشریه، میزان حضور نویسندگان داخل سازمان، به خوبی رعایت شده است.

- هم‌تالیفی و همکاری علمی در توسعه علمی کشور نقش تعیین‌کننده‌ای دارد و گسترش شبکه هم‌تالیفی در نشریه در بلند مدت نتایج ارزشمندی برای ارتقای نشریه دارد، همچنین با توجه به پراکندگی جغرافیایی نویسندگان نشریه به ویژه نویسندگان پرتولید، پیشنهاد می‌گردد سیاست‌گذاران این نشریه، تدابیری بینادیشند تا این شبکه هم‌تالیفی در بستر جغرافیایی و تخصصی گسترش یابد و به مقاله‌های هم‌تالیفی استادان از دانشگاه‌های گوناگون با پراکندگی جغرافیایی توجه ویژه شود، زیرا در این دسته از مقالات، جمع دانش با آراء و دیدگاه‌های متعدد از مناطق مختلف همراه می‌شود. همچنین این مسئله سبب می‌شود پراکندگی جغرافیایی نویسندگان در نشریه رعایت شود. در سال‌های پایانی نشریه، این مساله مورد توجه قرار گرفته است. پیشنهاد می‌گردد این سیاست در شماره‌های آینده دنبال شود.

- پیشنهاد می‌گردد با استفاده از توان استادان علم اطلاعات و دانش‌شناسی جهت تعیین جایگاه این نشریه در مقایسه با دیگر نشریات زبان و ادبیات عربی، به روش کتاب‌سنجی پژوهشی انجام شود.

- با توجه به وضعیت استناد این نشریه پیشنهاد می‌گردد روش‌های استناددهی به مقاله‌های نشریه در هیئت تحریریه بررسی شود. برای رسیدن به این هدف با استادان متخصص علم‌سنجی مشورت شود.

منابع

منابع فارسی

- آیین نامه نشریات علمی مصوب اردیبهشت ۱۳۹۸، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، دفتر برنامه ریزی و سیاستگذاری فناوری، بازیابی شده در تاریخ ۱۸ آذر ۱۴۰۰ از:
<https://rppc.msrt.ir/fa/download/2310/>
- احمدی، حمید و همکاران. (۱۳۹۲)، «تحلیل استنادی و روابط هم نویسنده‌گی مقاله‌های مجله علمی پژوهشی مجله انجمن ایرانی زبان و ادبیات عربی (مورد مطالعه: شماره‌ی ۱ تا ۲۰)»؛ مجله انجمن ایرانی زبان و ادبیات عربی، دوره ۹، شماره ۲۹، صص ۱۴۹-۱۷۱.
- باوان پور، مشعود و نرگس لرستانی (۱۳۹۸). «بررسی تحلیلی برونداد علمی مجله علمی- پژوهشی زبان و ادبیات عربی دانشگاه فردوسی مشهد»؛ پژوهش‌های بین رشته‌ای ادبی، دوره ۱، شماره ۱، صص ۱۵-۱.
- جان‌علیزاده چوب بستی و همکاران (۱۳۸۷). «جنسیت و علم؛ بررسی پژوهش‌ها در ایران و جهان»؛ آموزش عالی ایران، دوره ۱، شماره ۳، ۸۵-۱۱۰.
- چاوشی نجف آبادی، زهرا و احمد شعبانی. (۱۳۸۸). «بررسی مفاهیم، تعاریف و کارکردهای تحلیل استنادی در حوزه علم سنجی»؛ فصلنامه دانش‌شناسی، دوره ۲، شماره ۴، صص ۱۵-۲۴.
- خاصه، علی اکبر و فرامرز سهیلی. (۱۳۹۷). «ترسیم چشم‌انداز پژوهش در علم سنجی و حوزه‌های سنجشی وابسته»؛ پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات، سال ۳۳، شماره ۳، صص ۹۴۱-۹۶۶.
- رتبه‌بندی دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی ایران، ۱۴۰۰، بازیابی شده در تاریخ ۸ اسفند ۱۴۰۰ از:
<https://ur.isc.ac/Home/RankIranUniv>
- رحیمی، ماری و رحمت الله فتاحی. (۱۳۸۶). «همکاری علمی و تولید اطلاعات: نگاهی به مفاهیم و الگوهای رایج در تولید علمی مشترک»؛ مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات، دوره ۱۸، شماره ۳، صص ۲۳۵-۲۴۸.
- زندیان، فاطمه و همکاران (۱۳۹۸). «تحلیل شبکه همکاری علمی پژوهشگران حوزه پزشکی ایران با استفاده از شاخص‌های شبکه اجتماعی»، پژوهش‌نامه علم سنجی، دوره ۵، شماره ۹، صص ۹۹-۱۱۶.
- صیادانی، علی و همکاران. (۱۳۹۷). «تحلیل محتوایی و آماری مقالات دوفصلنامه نقد ادب معاصر عربی چاپ دانشگاه یزد»؛ نقد ادب معاصر عربی، دوره ۸، شماره ۴، صص ۱۴۱-۱۶۲.
- عرفان منش، محمد امین. (۱۳۹۶). «تاثیر همکاری‌های بین المللی پژوهشی بر کیفیت تولیدات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران»، مدیریت سلامت، دوره ۲۰، شماره ۶۹، صص ۴۲-۵۶.

- عصاره، فریده و همکاران. (۱۳۹۲). از کتاب‌سنجی تا وب‌سنجی: تحلیلی بر مبانی، دیدگاه‌ها، قواعد و شاخص‌ها؛ تهران: کتابدار.
- عصاره، فریده و همکاران. (۱۳۹۵). «بررسی تأثیر نزدیکی جغرافیایی بر هم‌انتشاری دانشگاه و صنعت در ایران با استفاده از مدل گرانشی نیوتون»، تعامل انسان و اطلاعات، دوره ۳، شماره ۳، صص ۵۵-۶۵.
- کهندل جهرمی، مرضیه و همکاران. (۱۳۹۶). «دراسة مضمونیة لأربعه من المجلات العربیة المفهرسة فی ISC»، دوره ۱۳، شماره ۲، صص ۲۲۷-۲۳۹.
- غیبی، عبدالأحد و همکاران. (۱۳۹۷). «دراسة مقالات مجلة آفاق الحضارة الإسلامية من منظار تحلیل المحتوى والإحصاء (من المجلد ۱۳ حتى العدد الأول من المجلد ۱۹)»؛ آفاق الحضارة الإسلامية، السنة ۲۱، العدد ۱، صص ۱۱۳-۱۳۱.
- متقی، امیرمقدم و همکاران. (۱۳۹۵). «بررسی مجله علمی - پژوهشی لسان مبین؛ مطالعه علم‌سنجی»، لسان مبین، دوره ۸، شماره ۲۶، صص ۱۲۹-۱۴۴.
- مرادی مقدم، حسین و همکاران. (۱۳۹۸). «بررسی پرون داده‌ها و ترسیم شبکه هم‌نویسندگی محققان دانشگاه سمنان در نمایه های استنادی وب آوساینس»؛ مطالعات کتابداری و علم اطلاعات، دوره ۲۶، شماره ۱، صص ۱۵۳-۱۷۴.
- میرحق‌جو لنگرودی، سعیده و فاطمه علی‌نژاد چمازکتی. (۱۳۹۹). «نگاشت نقشه علمی مقالات نشریه پژوهش‌های ترجمه در زبان و ادبیات عربی طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۸»؛ پژوهش‌های ترجمه در زبان و ادبیات عربی، دوره ۱۰، شماره ۲۲، صص ۱۲۱-۱۴۶.
- نادری، اسماعیل و همکاران. (۱۴۰۰). «نقدی بر مقالات منتشر شده مجله انجمن ایرانی زبان و ادبیات عربی با شاخص‌های علم‌سنجی»؛ مجله انجمن ایرانی زبان و ادبیات عربی، دوره ۱۶، شماره ۵۷، صص ۱۶۵-۱۸۲.
- نوچه ناسار، حمیدرضا و همکاران. (۱۳۹۷). «تحلیل شبکه اجتماعی هم‌نویسندگی مقالات خارجی اعضای هیئت علمی رشته علوم تربیتی»؛ پژوهشنامه علم‌سنجی، دوره ۴، شماره ۲، صص ۳۳-۵۶.
- نوروزی چاکلی، عبدالرضا و سکینه جعفری. (۱۳۹۳). «ارزیابی تحلیلی رابطه کیفیت و خوداستنادی مجلات در نشریات حوزه علوم انسانی»؛ مجله علم‌سنجی کاسپین، دوره ۱، شماره ۲، صص ۵۷-۶۵.

منابع لاتین

- Jayroe, T., (2008). **Bibliometrics for Dummies**. Retrieved December 29, 2021. from <https://tefkos.comminfo.rutgers.edu/Courses/e530/Readings/Jayroe%20Bibliometrics%20for%20Dummies%202008.pdf>.
- Laengle, S., Modak, N. M., Merigó, J. M. & De La Sotta, C., (2018). "Thirty years of the International Journal of Computer Integrated Manufacturing: a bibliometric analysis". **International Journal of Computer Integrated Manufacturing**, 31(12), pp 1247-1268.
- Knoen, J., & Oerlemans, L. A. (2006). "Proximity and inter-organizational collaboration: A literature review" **International Journal of Management Reviews**, 8(2), pp 71-89.

Reference

- Ahmadi, H., Salimi, A., & Fathi, L. (2014). Citation Analysis and the Relation of Co-authorship in the Journal of Iranian Association of Arabic Language and Literature (Case Journals No. (1-20). *Journal of thr Iranian Association of the Arabic Language and Literature*, 9(29), 148-171.
- Bavanpouri, M., Lorestani, N. (2019). Analytical review of scientific output of the Arabic language and literature journal of Ferdowsi University of Mashhad. *Literary Interdisciplinary Research*, 1(1), 1-15.
- Chavoshi Najafabadi, Z., & Shabani, A. (2009). Study of meanings, definishings and functions of citayions analysis in the field of epistemology. *Journal of knowledge Studies*, 2(4), 15-24.
- Erfanmanesh, M. A. (2017). The Impact of International Research Collaboration on the Quality of Scholarly Output of Tehran University of Medical Sciences. *Journal of Health Administration*, 20(69), 42-56.
- Esmaei, N., Ebrahim, N., Haeidar, M., & Karkhanei, J. (2021). Criticism on the scientific output of the Journal of the Iranian Association of Iranian Language and Arabic Literature with Glasses of Scientific Indicators, *Journal of thr Iranian Association of the Arabic Language and Literature*, 16(57), 165-182.
- Gender and science; A study of research in Iran and the world. *Journal of Iranian Higher Education*, 1(3), 85-110.
- Gheibi, A., Bavanpouri, M., & Daryanavard, M. (2018). The Containery Analsis Of Paper In Afaq Al Hezarah Al-Islamiyyah Magazine (Of Volume 13 to Issue 1 Of Volume 19), *Horizons of Islamic Civilization*, 21(1), 113-131.
- Hamidreza Nocheh Nasar, H. R., Shams Mourkani, Gh. R., & Ghanei Rad, M. A. (2018). Social Net-work Anal-ysis of Co-Authorship of Faculty

- Members in Science Education Based on their Foreign Articles. *Scientometrics Research Journal*, 4(8), 33-56. Janalizadeh Choobbasti, H., Moghimi, A., & Amini, M. (2008).
- Jayroe, T., (2008). *Bibliometrics for Dummies*. Retrieved December 29, 2021. from <https://tefkos.comminfo.rutgers.edu/Courses/e530/Readings/Jayroe%20Bibliometrics%20for%20Dummies%202008.pdf>.
 - Khasseh, A. A., & Soheili, F. (2018). Tracing the Landscape of Research in Scientometrics and Related Metric Areas. *Iranian Journal of Information processing and Management*, 33(3), 941-966.
 - Knobien, J., & Oerlemans, L. A. (2006). Proximity and inter-organizational collaboration: A literature review. *International Journal of Management Reviews*, 8(2), 71-89.
 - Kohandel Jahromi, M., Rahimi, F., Alinezhad, F., & Mirhaghjoo Langaroudi, S. (2017). Content Analysis Top Arabic journals of the Ministry of science, Research and Technology Indexed in Islamic World Science Citation Center. *Arabic Language and Literature*, 13(2), 227-239.
 - Laengle, S., Modak, N. M., Merigó, J. M. & De La Sotta, C., (2018). Thirty years of the International Journal of Computer Integrated Manufacturing: a bibliometric analysis. *International Journal of Computer Integrated Manufacturing*, 31(12), 1247-1268.
 - Mirhaghjoo Langeroudi, S., & Alinezhad Chamazkoti, F. (2020). Mapping Scientific Articles Published in the Journal of Translation Researches in the Arabic Language And Literature (2011-2019). *Translation Researches in the Arabic Language And Literature*, 10(22), 121-146.
 - Moradi Moghadam, H., Khademi, R., & Keshavarz, H. (2019). Studying the outputs and mapping the co-author network of Semnan University researchers in the Web of Science Indexes. *Journal of Studies in Library and Information Science*, 11(1), 153-174.
 - Motaghi, A. M., Gholige Paseh, A., & Bavanpouri, M. (2017). Scientometrics of a Scientific - Research Journal: Lisan-E- Mobin, *Lisan-i- Mubin*, 8(26), 129-144.
 - Noroozi chakoli, A., & Jafari, S. (2014). Analytical assessment of the relationship between the quality and self-citation in Persian Humanities Journals. *Caspian Journal of Scientometrics*, 1(2), 57-65.
 - Osareh, F., Heidari, G., ZareFarashbandi, F., & Haji Zeinolabedini, M, (2003). *The Bibliometrics to Webometrics: Analysis of the Principles, Rules, and Indicators*. Tehran: Ketabdar.
 - Osareh, F., Farajpahlou, A., & Serati shirazi, M. (2016). Investigating the Effect of Spatial Proximity on Iran University- Industry Co-publications by using Gravity Model. *Human Information Interaction*, 3(3): 55-65.

- Rahimi. M., & Fatahi, R. (2007). Scientific collaboration and information production: a glance at concepts and current models of co-authorship. *Librarianship and Information Organization Studies*, 18 (3), 235-248.
- Ranking of Universities and Research Institutes of Iran. (2021). Available at: <https://ur.isc.ac/Home/RankIranUniv>
- Regulations of scientific journals. (2019, April 9). Ministry of Science, Research and Technology, Office of Technology Planning and Policy, Available at: <https://rppc.msrt.ir/fa/download/2310/>
- Sayadani, A., Bavanpouri, M., Rostami, H. (2018). Content and Statistical Analysis of Papers in Contemporary Arabic Literary Criticism Biannual Journal Published by Yazd University. *The Journal of New Critical Arabic Literature*, 8(4), 141-162.
- Zandian, F., Moradian, A., & Hassanzadeh, M. (2019). Analyzing Scientific Collaboration among Iranian Medical Researchers Using Social Network Indicators, *Scientometrics Research Journal*, 5(9), 99-116.

فصلية لسان مبین العلمية
(بحوث في اللغة العربية وآدابها)
الترقيم الدولي الموحد للطباعة: ٢٣٥٥-٨٠٠٢
الترقيم الدولي الإلكتروني: ٣٥١٦-٢٦٧٦

التحليل الاستشهادي وشبكة التأليف المشترك في مجلة لسان مبین في السنوات ٢٠١١-٢٠٢٠*

فاطمة علي نجاد جماركتي^١، حسين كياني^٢

^١مدرسة قسم ساينتومتريفا في العلوم الإسلامية والإنسانية، المركز الإقليمي لعلوم وتكنولوجيا المعلومات و مركز الاستشهاد المرجعي لعلوم العالم الإسلامي، شیراز، إيران
^٢ أستاذ مشارك في قسم اللغة العربية وآدابها، جامعة شیراز، إيران

معلومات المقالة الملخص

نوع المادة:	تعد المنشورات العلمية قنوات هامة جدا لتطوير العلم وتمثل إنجازات المجتمع العلمي. تبحث هذه الدراسة الوضع الكمي للمقالات في مجلة لسان مبین بهدف تحديد سلوك الاستشهادي وعلاقات شبكة التأليف المشترك. وقد أجريت هذه الدراسة معتمدة على البحث الوثائقي مع اتجاه ساينتومتريفا
مقالة محكمة	شكلت جميع مقالات مجلة لسان مبین خلال الفترة ٢٠١١-٢٠٢٠ عينة الدراسة الحالية. تم استخراج البيانات من قاعدة بيانات الاستشهاد العلمي في العالم الإسلامي وتحليلها من خلال تقنيات التحليل الاستشهادي وشبكة التأليف المشترك. تظهر نتائج التعاون العلمي للمؤلفين أن مؤلفي المجلة لديهم رغبة إلى إنشاء مساهمات علمية. تعتبر نموذج الكتابة شبكة التأليف المشترك من أهم نماذج للتعاون في مقالات المجلة. معظم المساهمات بين مؤلفي المجلة هي في الأكاديمية والتعاون مع زملائه المؤلفين من جامعتهم. كما أن هذه الشبكة لا تتمتع بتماسك وكثافة. هناك علاقة إيجابية ذات دلالة كبيرة في هذه المجلة، بين متغيرات التواصل العلمي مع الإنتاجات العلمية بطريقة أن المؤلفين مع المزيد من الإنتاج لديهم المزيد من المشاركة مع المؤلفين الآخرين في كتابة المقالات.
تاريخ الوصول:	١٤٠١/١١/٠٩
تاريخ القبول:	١٤٠١/٠٣/٠٨
الكلمات المفتاحية:	ساينتومتريفا، التحليل الاستشهادي، التعاون العلمي، شبكة التأليف المشترك، خريطة العلم، مجلة لسان مبین.

الاقتباس: علي نجاد جماركتي، فاطمة: كياني، حسين (١٤٠١). التحليل الاستشهادي وشبكة التأليف المشترك في مجلة لسان مبین في السنوات ٢٠١١-٢٠٢٠، مقالة محكمة، السنة الرابعة عشرة، الدورة الجديدة، العدد الخمسون، شتاء ١٤٠١: ٢٨-١.

المعرف الرقمي: 10.30479/LM.2022.16849.3366

حقوق التأليف والنشر © المؤلفون.

الناشر: جامعة الإمام الخميني (ع) الدولية